

Souběh mateřské a rodičovského příspěvku není možný

Od 17. února 2006 by neměly žádné úřady práce vyplácet jednorázově rodičovský příspěvek (RP) matkám, které pobírají po celý kalendářní měsíc peněžitou pomoc v mateřství (PPM). Souběh pobírání PPM a rodičovského příspěvku není možný, a to ani v prvním měsíci narození dítěte.

Podmínky nároku na rodičovský příspěvek se v průběhu doby několikrát měnily. Často se jednalo i o nahodilé dílčí úpravy. Výsledkem je, že ustanovení upravující podmínky nároku na tuto dávku začala být velmi komplikovaná. **V některých případech tak mohlo dojít k výkladu zákona různými způsoby.** Komplikace způsobily především postupné změny podmínek, jejichž cílem bylo ulehčit rodičům sloučení profesních a rodičovských rolí. Lidem, pobírajícím RP, změna zákona umožnila neomezený přívýdělek a umístování dětí do předškolních zařízení, aniž by ztratili na tuto dávku nárok. Problémy vyvolává zejména skutečnost, že zákon na jedné straně stanoví podmínky nároku a na druhé straně řadu výjimek z těchto podmínek.

Rozdílný výklad zákona o státní sociální podpoře byl příčinou toho, že některé úřady práce vyplácely maminkám jednorázově rodičovský příspěvek v prvním měsíci života dítěte. Tato skutečnost vyvolala řadu dotazů a stížností ze strany matek, které tuto dávku nedostaly. **Aby Ministerstvo práce a sociálních věcí (MPSV) zabránilo dalším problémům, celou věc patřičně prošetřilo.** Je nesporné, že peněžitá pomoc v mateřství je dávkou, která zabezpečuje ženu v době těhotenství a mateřství. **Proto také vždy platilo pravidlo, že rodičovský příspěvek náleží až poté, co skončí nárok na peněžitou pomoc v mateřství.** Zákon umožňuje souběh těchto dávek jen v případech, kdy je peněžitá pomoc v mateřství nižší než rodičovský příspěvek (ten se poskytuje ve výši rozdílu mezi těmito dávkami) anebo je-li nárok na peněžitou pomoc v mateřství jen po část měsíce.

Výsledkem je jednoznačné stanovisko, že **souběh pobírání peněžitě pomoci v mateřství po celý kalendářní měsíc a rodičovského příspěvku ve stejném měsíci není možný**, a to ani v prvním měsíci narození dítěte. MPSV tuto informaci sdělilo všem úřadům práce. **Matky**, které jednorázově rodičovský příspěvek dostaly za kalendářní měsíc, ve kterém se dítě narodilo, a pokud jim v tomto měsíci náležela peněžitá pomoc v mateřství po celý kalendářní měsíc, **nebudou muset tuto dávku zpětně vrátet, protože ji pobíraly v dobré víře.**

Prvních 28 týdnů dostává matka peněžitou pomoc v mateřství, která se vyplácí z nemocenského pojištění a činí 69 % denního vyměřovacího základu (vypočítává se z příjmů za předchozích 12 kalendářních měsíců). Matka samoživitelka a matka, která porodila více dětí najednou, pobírá tuto dávku 37 týdnů. Žena může dávku začít pobírat 6 maximálně 8 týdnů před plánovaným termínem porodu. **V době, kdy tuto dávku dostává, je na mateřské dovolené.** V případě, že je PPM nižší než rodičovský příspěvek, doplatí příslušný úřad práce rozdíl do výše RP. V kalendářním měsíci, během kterého ženě skončí nárok na peněžitou pomoc v mateřství (například 25. dne v měsíci), má už za tento měsíc nárok na rodičovský příspěvek.

Aby žena mohla PPM dostávat, musí být v posledních dvou letech před porodem minimálně 270 dní nemocensky pojištěná. V případě, že nemá nárok na peněžitou pomoc v mateřství a je nemocensky pojištěná – například nastoupila do zaměstnání v 7. měsíci těhotenství – pak bude dostávat nemocenské 6 týdnů před porodem a pak v šestinedělí. Při uplatňování výplaty peněžité pomoci v mateřství platí stejný postup jako při pobírání nemocenské. To znamená, že se matka musí obrátit na zaměstnavatele nebo příslušnou okresní správu sociálního zabezpečení.

Peněžitou pomoc v mateřství může v současné době dostávat pouze žena. Muž může pobírat tuto dávku v omezeném počtu případů (např. je-li osamělý nebo matka nesmí o dítě ze zdravotních důvodů pečovat). Pokud se partneři dohodnou, že s dítětem zůstane doma muž a matka dítěte nepobírá PPM, bude mu stát od prvního dne vyplácet rodičovský příspěvek. Aby MPSV tuto nerovnost napravilo, zahrnuje do návrhu nového zákona o nemocenském pojištění pozitivní změnu. **Podle nové právní úpravy se PPM zvýší na 70 % denního vyměřovacího základu a budou ji moci čerpat i otcové,** a to od 7. týdne věku dítěte, pokud tuto dávku nebude pobírat matka dítěte. Návrh zákona vrátil dne 9. 2. 2006 Senát s pozměňovacími návrhy Poslanecké sněmovně. Účinnost by měl nabýt 1. ledna 2007.

Od narození dítěte (pokud matka nepobírá PPM) nebo po skončení výplaty peněžité pomoci v mateřství nebo nemocenského poskytuje stát rodičům rodičovský příspěvek. V té době jsou na **rodičovské dovolené.** Výše dávky činí 1,54násobku životního minima na osobní potřeby rodiče. **Dnes je to 3 696 Kč.** Na tuto dávku, kterou může pobírat kterýkoli z rodičů, pokud zůstane s dítětem doma, má nárok rodič, který řádně a celodenně pečuje o dítě, a to do čtyř let věku dítěte, nebo do sedmi, je-li zdravotně postižené. Rodičovská dovolená trvá do tří let věku dítěte. Čtvrtý rok, chce-li být rodič s dítětem doma, musí požádat zaměstnavatele o **neplacené volno.**

Rodičovský příspěvek patří mezi dávky státní sociální podpory. Vyplácejí ho úřady práce (v Praze úřady městských částí). **V prosinci 2005 ho pobíralo 288 742 lidí.** Z toho přibližně 1,45 % tvořili muži.

Rodiče, kteří pobírají rodičovský příspěvek, si **mohou neomezeně přivydělávat.** Musí však v době této výdělečné činnosti zabezpečit péči o dítě jinou zletilou osobou. **Od února 2006 mohou děti starší 3 let, o které rodič osobně celodenně a řádně pečuje, navštěvovat mateřskou školu nebo obdobné zařízení každý den,** a to maximálně na čtyři hodiny, aniž by jejich rodiče ztratili nárok na rodičovský příspěvek.

Kateřina Beránková, tisková mluvčí MPSV

Ministerstvo práce a sociálních věcí vzniklo v roce 1990. Do jeho kompetence spadá sociální politika (problematika zdravotně postižených, sociální služby, sociální dávky, rodinná politika apod.), sociální pojištění (důchody, nemocenské, apod.), oblast zaměstnanosti (trh práce, podpora zaměstnanosti, zahraniční zaměstnanost apod.), pracovněprávní legislativa, bezpečnost a ochrana zdraví při práci, rovnost žen a mužů, migrace a integrace cizinců, oblast čerpání finanční pomoci z ESF, atd. K 1. lednu 2005 činil počet systemizovaných pracovních míst v celém resortu práce a sociálních věcí 18 194. Mezi organizace, které MPSV metodicky řídí, patří úřady práce, Česká správa sociálního zabezpečení, Státní úřad inspekce práce, inspektoráty práce, Úřad pro mezinárodněprávní ochranu dětí. MPSV přímo spravuje pět ústavů sociální péče - DÚSP Tloskov, ÚSP Zbůch, ÚSP Brno-Chrlice, ÚSP Brno-Královo Pole a ÚSP Hrabyně. Mezi příspěvkové organizace v resortu patří Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, Institut výchovy bezpečnosti práce a Výzkumný ústav bezpečnosti práce.